

Yabancı Dil Öğretiminde Mesajlı Eğitim

Serdar Dayan

Tishk International University, Erbil- KRI, Iraq

Özet: Yabancı dil eğitimi, belli bir konu veya alanla sınırlı olmayan yapısıyla, bireyin hayatına ve duyu dünyasına derinlemesine nüfuz etme potansiyeline sahiptir. Hayatın içinde bu kadar geniş bir alana sahip bir dersin, öğrencinin eğitimine büyük katkıları olmaktadır. Yabancı dil öğreniminin artan önemi, bu alandaki çalışmaların yalnızca dil öğretimiyle sınırlı kalmaması gerektiğini göstermektedir. Bu çalışmada, yabancı dil eğitimine bireysel ve toplumsal alanda kabul görmüş kazanımlar ve değerler eklenerek, araştırmacıların ilgisinin yabancı dil öğretiminin bu yönüne çekilmesi hedeflenmiştir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmış, Irak genelinde 28 yabancı dil öğretmeni ile açık uçlu sorular içeren anket ve görüşmeler yapılmıştır. Bulgular, dil öğretim kaynaklarında kültürel ve genel eğitici bilgilere yer verildiğini ancak bu bilgilerin sistematik ve yeterli düzeyde olmadığını ortaya koymuştur. Çalışma, yabancı dil eğitimi içerisinde yerleştirilen eğitici mesajların, öğrencilerin kişisel gelişimine katkıda bulunacağını ve bireysel ve toplumsal uyumun sağlanmasında etkili bir rol oynayacağını savunmaktadır. Bu doğrultuda, derste mesajlı cümleler kullanma, materyal ve video-dinleme etkinliklerinden faydalanma gibi çeşitli mesaj verme yolları tartışılmıştır. Sonuç olarak, yabancı dil öğretimi kaynaklarının, dilbilimciler ve eğitim uzmanlarının iş birliğiyle, dil gelişimini sekteye uğratmadan eğitici mesajları entegre edecek şekilde tasarlanması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Eğitim içerikli Yabancı Dil Öğretimi; Mesajlı Eğitim; Yabancı Dil.

Giriş

Eğitim ve öğretim, insanoğlunun ömrü boyunca hayatının merkezinde yer alan iki temel terimdir. Bu terimler, tarih boyunca aynı mekânları paylaştıkları ve çoğu zaman birbirleriyle iç içe oldukları için sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılmıştır. Türk Dil Kurumu (2011), eğitim ve öğretimi şu şekilde tanımlamıştır: “Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye. Öğretim: Belli bir amaca göre gereken bilgileri verme işi, tedris, tedrisat, talim.”

Eğitim sistemleri incelendiğinde, bu sistemlerin öncelikli amaçlarının öğretimin yanında bireyleri iyi ve doğru değerlere sahip, sorumluluk alabilen kişiler olarak yetiştirmek olduğu görülmektedir (Kan, 2010). Ancak, bu hedeflere ulaşmada her dersin aynı etkiyi gösterdiği söylenemez. Bunun başlıca nedeni, öğretimin ön planda olması ve yoğun bilgi aktarımı nedeniyle eğitimin arka planda kalmasıdır. Anaokulundan üniversiteye kadar eğitim gören her öğrenci, gününün önemli bir kısmını okulda geçirdiğinden, okulların öğrencilerin hayatları üzerinde büyük bir etkisi vardır. Bu etkiyi artırmak için, derslerin içine eğitimin nasıl daha iyi entegre edilebileceğine odaklanmak gerekmektedir.

Öğrencilerin ailelerinin, Türkçeyi çocuklarının yaşamında işlevsel ve gerekli bir yabancı dil olarak konumlandırmamaları, öğrencilerin ders motivasyonunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle, Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği derslerde, dilin bireysel, akademik ve kültürel işlevleri vurgulanarak öğrenciler ve veliler nezdinde farkındalık oluşturulmalıdır. Öğretim sürecinde ilgi uyandıran, keşfetmeye yönelten ve çoklu dil becerilerini harekete geçiren yöntemlerin kullanılması, öğrencilerin derse aktif katılımını ve dil edinim süreçlerini destekleyici bir rol oynayacaktır (Yılmaz ve Özdemir, 2022).

Her dersin ve her öğretmenin öğrenciye sadece konuyu öğretmekle kalmayıp, hayata dair sağlıklı yönlendirmeler de sunması gerekmektedir. İnsan, hayata dokunan bilgiyi almaya daha yatkındır ve bu eğilimden faydalanılarak başarıya ulaşma yolları oluşturulabilir. Günümüzde insanlar kendi anadillerini çok iyi bilmenin yanı sıra en az bir yabancı dil öğrenme çabasıdadır (Dayan & Yıldız, 2022). Küreselleşme, hızlı değişim ve gelişmiş iletişim yolları gibi etkenler, yabancı dil bilmeyi bir zorunluluk haline getirmiştir (Alıcı, 2016). Bu zorunluluğu fırsata çevirerek, bireyleri yetiştirmeye katkıda bulunmak önemlidir. Yabancı dil öğretimi, dünyanın her yerinde önemini artırarak ilerlemektedir (Dayan, 2020). Dolayısıyla, bireyi ve toplumu yetiştirme amaçlı yapılan mesajlı eğitimin, yabancı dil öğretiminin içine dâhil edilmesi gerekmektedir.

Yabancı dil öğrenimi, okulların sınırlarını aşmış, evlerde ve hatta yolda giderken bile yapılabilir hale gelmiştir (Daskan, Dayan, & Polat, 2021). Anadil öğretimi bile, işlediği konular itibarıyla yabancı dil öğretimi kadar geniş bir alana sahip değildir. Ayrıca, yabancı dil öğretimi, anaokulundan ileri yaşlara kadar devam eden ömür boyu süren bir süreçtir (GmbH, 2013). Bu durum, yabancı dil öğretimine eğitici bilgilerin de konulmasının önemini ve verilecek mesajların geniş bir yaş aralığına ulaşacağını göstermektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, yabancı dil eğitiminin potansiyelini kullanarak öğrencilerin bireysel ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmaktır. Türkçe öğretimi pratik eğitim şeklinde olmalı ve öğrenciler öğrenmelerine aktif bir şekilde katılmalıdır (Özdemir, 2018). Yabancı dil dersleri, sahip oldukları geniş konu yelpazesi sayesinde, öğrencilere eğitici ve bilgilendirici mesajlar iletmek için benzersiz bir fırsat sunmaktadır. Bu çalışmada, öğrencileri sıkmadan, ders konularıyla entegre edilmiş, bireysel ve toplumsal açıdan değerli bilgilerin öğretimi hedeflenmiştir.

Bu çalışma, yabancı dil öğretiminin sadece bir dil becerisi kazandırmanın ötesinde, insanı yetiştirme ve hayata hazırlama aracı olarak ne kadar güçlü olabileceğini vurgulaması açısından büyük önem taşımaktadır. Dünya genelinde yaygın olarak yapılan yabancı dil eğitime, bireysel ve toplumsal olarak kabul gören değerlerin ve kazanımların entegre edilmesi, bu araştırmanın ana odak noktasıdır. Böylece, araştırmanın, yabancı dil öğretiminin bu yönüne dikkat çekerek ilgili alandaki araştırmacıları teşvik etmesi ve bu konuda daha fazla çalışmanın ortaya çıkmasına zemin hazırlaması beklenmektedir.

Metot

Bu araştırma, nitel bir durum çalışmasıdır. Çalışma, yabancı dil öğretiminde mesaj içerikli eğitimin mevcut durumunu ve potansiyelini derinlemesine incelemektedir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma, yabancı dil eğitimi veren öğretmenlerle yapılan anket ve görüşmelerin yanı sıra, yabancı dil öğretimi için hazırlanan kitaplar, uygulamalar, internet sayfaları ve YouTube kanalları gibi kaynakların incelenmesiyle elde edilen veriler ışığında hazırlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, Irak genelinde yabancı dil eğitimi veren öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem ise, farklı yaş ve tecrübe sürelerine sahip 28 yabancı dil öğretmeninden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, beş açık uçlu sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır.

Kayıtlı Veriler ve Analiz

Görüşme ve anket verileri, metin tabanlı veriler olarak kaydedilmiş ve betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Yabancı dil öğretimi yapan öğretmenlerle yapılan görüşmelerin yanı sıra, yabancı dil eğitimi veren kitap, video, uygulama, YouTube kanalı ve internet sitelerinde, yabancı dili öğretme tek hedef olarak öne çıkmaktadır. Yabancı dili öğretmenin yanı sıra ön plana çıkan diğer bulgular ise genel olarak şunlardır:

1. Öğretilmeye çalışılan dilin kültürü
2. Bazı genel kültür bilgileri
3. Eğitici bazı bilgiler
4. Tek hedef dil öğretme olduğu için farkında olmadan verilen gereksiz bilgiler ve olumsuz örnekler.

Yabancı dil öğreten öğretmenler ile yapılan anket ve görüşmelerin bulguları aşağıdaki gibidir.

1. Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

- Yabancı dil öğretmenliği tecrübe süreleri:
 - o 5 yıldan az: 3 kişi
 - o 5-10 yıl arası: 6 kişi
 - o 10-15 yıl arası: 5 kişi
 - o 15-20 yıl arası: 5 kişi
 - o 20 yıldan fazla: 9 kişi
- Görev yapılan eğitim kademeleri:
 - o İlkokul: 6 kişi
 - o Ortaokul: 7 kişi
 - o Lise: 8 kişi
 - o Üniversite: 7 kişi

(Aşağıda yer alan öğretmen cevapları, katılımcıların orijinal ifadelerini yansıtmak amacıyla yazım ve dil bilgisi hataları korunarak sunulmuştur).

2. Anket Sorularına İlişkin Bulgular

Soru 1: Kullandığınız yabancı dil öğretim kaynaklarında dil öğretimi dışında ön plana çıkan eğitici bilgiler var mıdır? Varsa nelerdir?

- Öğretmen 1: "Evet. Kültürel, sağlık, sosyal medya, teknoloji ve etige varıncaya kadar çok eğitici bilgiler var."
- Öğretmen 2: "Karakter gelişimi ve bilgisayar okuryazarlığının önemi."

- Öğretmen 3: "Çeşitli ilgi çekici genel kültür bilgileri olabiliyor."
- Öğretmen 4: "Evet. Değişik kültürlerin zenginliğini tanıtmak."
- Öğretmen 5: "Yöresel ve kültürel dil kullanımı. Yaşam tarzlarına göre dildeki farklılıklar."
- Öğretmen 6: "Var."
- Öğretmen 7: "Genel kültür ağırlıklı, öğrencinin seviyesine uygun bilgiler vardır. Mesela uzay istasyonları, Mars'a yolculuk, robotlar ve yeni gelişmeler, dünya, kıtalar ve ülkelerin yerleri, çalışma kitabında araştırma yapılarak cevaplanacak sorular vb."
- Öğretmen 8: "Sosyal hayat."
- Öğretmen 9: "Sosyalleşmeyle ilgili oluyor."
- Öğretmen 10: "Evet. Kültürel ve evrensel değerler."
- Öğretmen 11: "Kültürel ve kullanılan dilin ülkeleri tanıtılıyor."
- Öğretmen 12: "O dili konuşan milletin kültürel özellikleri."
- Öğretmen 13: "Diyalog kalıpları."
- Öğretmen 14: "Hayır."
- Öğretmen 16: "Kitap okumak."
- Öğretmen 17: "Karakter eğitimi, davranış kazandırma, genel kültür, resim ve müzik becerileri, sosyal becerilerin geliştirilmesi."
- Öğretmen 18: "Yok."
- Öğretmen 19: "Kültür, sanat, biyografi, değerler eğitimi, kişisel gelişim, eğlence vb."
- Öğretmen 20: "Hayır."
- Öğretmen 21: "Her üniteye farklı bir ülkenin kültürüne dair ansiklopedik bilgiler yer almakta."
- Öğretmen 22: "Evet."
- Öğretmen 23: "Genel kültürün işlenmesi diyebiliriz."
- Öğretmen 24: "Coğrafi ya da bilimsel bilgiler."
- Öğretmen 25: "Kültür, sevgi, saygı, genel görgü kuralları."
- Öğretmen 26: "Normal şekilde yer veriliyor. Gereksiz değil."
- Öğretmen 27: "Sıklıkla yer verilmektedir. Hayır, gereksizce fazla olduğunu düşünmüyorum. Dil öğretirseniz kültürü de onunla ilgili kelime bilgisi de önemli, özellikle bir gün o ülkeye gidecekseniz."
- Öğretmen 28: "Hayır, dil kültür demektir. Bu ifadeye tam inanıyorum."

Soru 2: Sizce yabancı dil öğretim kaynaklarında öğretilen dilin kültürüne ne kadar yer verilmektedir? Gereksiz şekilde çok yer verildiğini düşünüyor musunuz?

- Öğretmen 1: "Düşünmüyorum. Yeterince kültürel konulara giriliyor, hatta başka kültürlerle kıyaslamalar da olabiliyor."
- Öğretmen 2: "Gayet yerinde. Ben olsam ben de aynı oranda yer verirdim."
- Öğretmen 3: "Olması gerektiği kadar verildiğini düşünüyorum."

- Öğretmen 4: "Genel itibarıyla, kendi dilini öğrenmek için yazılan kitaplarda o dili kendi öz kültürüne ağırlıklı olarak vermeye çalışıyor hazırlayanlar. Ama aslında, bu mümkün olduğu kadar farklı kültürleri katma değerlerine göre hazırlanan dil öğretimi kitaplarına girdirebilmek esas başarı olurdu."
 - Öğretmen 5: "Bazen gereğinden fazla olabiliyor ancak dil öğretiminde kültürün önemi çoktur. O toplumun yaşam tarzını ve verecekleri reaksiyonları anlamak ve bilmek, dil öğretiminde ve öğreniminde önemli bir rol oynamaktadır."
 - Öğretmen 6: "Evet."
 - Öğretmen 7: "Öğretilen dilin kültürüne yer verilmektedir ama aşırıya gidilmemiştir."
 - Öğretmen 8: "Hayır, kültür çok önemli."
 - Öğretmen 9: "Düşünmüyorum."
 - Öğretmen 10: "Yeterli yer verildiğini düşünüyorum."
 - Öğretmen 11: "Tabii ki ciddi yer verilmelidir. Hayır, bence çocuğun öğrendiği dilin ülkelerini de daha yakından tanınmasının bir sakıncası yoktur, ama konular sıkıcı olmadığı sürece."
 - Öğretmen 12: "Bazen."
 - Öğretmen 13: "Yeterli miktarda."
 - Öğretmen 14: "Gereksiz kaynaklar bulunmaktadır."
 - Öğretmen 16: "Kültüre epey yer veriliyor. Gereksiz şekilde fazlalık verilmiyor. Belli başlı kültürlerin olması daha iyi olacaktır. Kitaptakiler gereğinden fazla diye düşünüyorum."
 - Öğretmen 17: "Biraz."
 - Öğretmen 18: "Hayır, çok yer verilmemiş zaten. Dil öğretiminde o dilin kültürünü de bilmek gerekir."
 - Öğretmen 19: "Hayır."
 - Öğretmen 20: "Dil kültürün bir parçası olduğu için kitaplarda yeterli seviyede yer verilmiş."
 - Öğretmen 21: "Bir dil en iyi kültürü ile öğrenilir. Kültürün kitapta yer alması önemlidir."
 - Öğretmen 22: "Hayır. Gerektiği kadar yer verilmiş."
 - Öğretmen 23: "Yeterli."
 - Öğretmen 24: "Hayır, kullandığımız kitapta farklı kültürler de anlatılıyor."
 - Öğretmen 25: "Evet, normal."
 - Öğretmen 26: "Normal şekilde yer veriliyor. Gereksiz değil."
 - Öğretmen 27: "Sıklıkla yer verilmektedir. Hayır, gereksizce fazla olduğunu düşünmüyorum. Dil öğretirseniz kültürü de onunla ilgili kelime bilgisi de önemli, özellikle bir gün o ülkeye gidecekseniz."
 - Öğretmen 28: "Hayır, dil kültür demektir. Bu ifadeye tam inanıyorum."
- Soru 3: Sizce yabancı dil öğretim kaynaklarında eğitici bilgiler yeterince veriliyor mudur?*
- Öğretmen 1: "Eğitici bilgiler derken eğer sadece İngilizce eğitimi deniyorsa yeterli ama ihtiyaç teknik terminoloji gibi şeylerse dil kitapları bunun için hazırlanmıyor zaten. Yüzeysel olarak geçiyor."
 - Öğretmen 2: "Evet."
 - Öğretmen 3: "Kaynağa göre değişiklik arz etmekle beraber genel manada evet."
 - Öğretmen 4: "Son zamanlarda yazılan, öğrettiğim dil olan İngilizce kitaplarında, yazarlar içerik olarak eğitici olmaları için uğraş verdikleri görülmektedir."

- Öğretmen 5: "Evet, yeterince veriliyor."
- Öğretmen 6: "Evet."
- Öğretmen 7: "Yayınevleri ve yazarların tecrübesine göre kitaplardaki eğitici bilgiler yeterince iyi veya zayıf olmaktadır."

- Öğretmen 8: "Zayıf."
- Öğretmen 9: "Evet."
- Öğretmen 10: "Yeterli değil, artırılabilir."
- Öğretmen 11: "Orta seviyede."
- Öğretmen 12: "Evet."
- Öğretmen 13: "Evet."
- Öğretmen 14: "Nispeten."
- Öğretmen 16: "Evet, veriliyor ama öğrencilerin anlayabileceği düzeyde değil."
- Öğretmen 17: "Evet."
- Öğretmen 18: "Hayır, kitabın dışında bir şey vermesek öğrenmiyorlar. Hem de farklı bölümlerde aynı konuyu iki üç defa anlattığı için öğrencilere sıkıcı geliyor."

- Öğretmen 19: "Evet."
- Öğretmen 20: "Evet."
- Öğretmen 21: "Maalesef çok yeterli olmuyor."
- Öğretmen 22: "Evet, yeterli."
- Öğretmen 23: "Evet."
- Öğretmen 24: "Her kaynak için aynı şeyi söyleyemeyiz."
- Öğretmen 25: "Yeterli."
- Öğretmen 26: "Yeterli."
- Öğretmen 27: "Hayır."
- Öğretmen 28: "Yeteri kadar değil."

Soru 4: Kullandığınız yabancı dil öğretim kaynaklarında genel kültür bilgilerine yer veriliyor mu? Veriliyorsa sizce ne derecede (Az, normal, aşırı) verilmektedir?

- Öğretmen 1: "Elbette veriliyor ve verilmeli de. Benim ders verdiğim kitaplarda normal olduğunu düşünüyorum."
- Öğretmen 2: "Evet, normal."
- Öğretmen 3: "Evet veriliyor. Okuma parçaları için lazım zaten. Normal."
- Öğretmen 4: "Öğretimini yaptığım İngilizce kitapları genelde kendi kültürü içeriklerini, ama genelde ortak olan konulardan seçmişler. Bu da benzetme yaparak, bilebildiğim diğer kültürlerin bilgilerini anlatmaya çalışıyorum."
- Öğretmen 5: "Evet, normal."
- Öğretmen 6: "Evet."

• Öğretmen 7: "Genel kültür bilgileri, öğrencinin dikkatini çekecek ve araştırma yapmasını sağlayacak şekilde verilmiştir. Bu bağlamda normal seviyede diyebiliriz."

- Öğretmen 8: "Az."
- Öğretmen 9: "Normal."
- Öğretmen 10: "Normal."
- Öğretmen 11: "Evet. Normal."
- Öğretmen 12: "Normal."
- Öğretmen 13: "Normal."
- Öğretmen 14: "Veriliyor ama kendi kültürümüze uygun değil."
- Öğretmen 16: "Normal şekilde. Az."
- Öğretmen 17: "Normal."
- Öğretmen 18: "Az."
- Öğretmen 19: "Normal."
- Öğretmen 20: "Evet. Normal. Kitabın dil seviyesine göre kültürel öğeler arttırılmış."
- Öğretmen 21: "Normal."
- Öğretmen 22: "Yer veriliyor. Normal."
- Öğretmen 23: "Normal."
- Öğretmen 24: "Evet veriliyor, normal bir seviyede verildiğini düşünüyorum."
- Öğretmen 25: "Evet, az."
- Öğretmen 26: "Normal."
- Öğretmen 27: "Normal."
- Öğretmen 28: "Evet veriliyor, bence gayet yeterli düzeyde."

Soru 5: Yabancı dil öğretim kaynaklarında olumsuz örneklerle yer verildiğine şahit oldunuz mu?

• Öğretmen 1: "Eğer bölge hassasiyetini ön planda tutarsanız elbette dil kitaplarında olumsuz örneklerle karşılaşmak mümkün."

• Öğretmen 2: "Hayır."

• Öğretmen 3: "Evet ama bizim kültürümüze göre olumsuz olsa da onlar için normal olan bir şey. Şimdilerde kullandığımız kaynaklar bu coğrafya için hazırlandığı için olumsuz örnek yok."

• Öğretmen 4: "Evet, olabilmektedir. Özellikle doğu ve muhafazakâr kültür mensuplarının hoş görmeyeceği içerikler olabilmektedir ama bu konuları yumuşatarak geçirtilip öğretiyorum."

• Öğretmen 5: "Bu durum, kişilerin bulundukları toplumun yapısına göre değişir. Kimileri için normal, kimileri için uygun olmayabilir."

• Öğretmen 6: "Evet."

• Öğretmen 7: "Yayınevi ve yazarların kendi ülkelerindeki hassasiyetleri göz önüne alarak kitabı hazırladıkları için, bir bölgede olumsuzluk oluşturan bir örnek diğer bir yerde normal olarak karşılanabilir."

• Öğretmen 8: "Hayır."

- Öğretmen 9: "Çok az."
- Öğretmen 10: "Evet."
- Öğretmen 11: "Bulduğum coğrafya gereği evet ama çok abartılı değil."
- Öğretmen 12: "Hayır."
- Öğretmen 13: "Hayır."
- Öğretmen 14: "Bizim kültürümüze uygun olmayan bölümler var."
- Öğretmen 15: (Cevap yok)
- Öğretmen 16: "Hayır."
- Öğretmen 17: "Hayır."
- Öğretmen 18: "Yok."
- Öğretmen 19: "Hayır."
- Öğretmen 20: "Hayır."
- Öğretmen 21: "Evet, her kesime hitap etmiyor."
- Öğretmen 22: "Hayır."
- Öğretmen 23: "Hayır."
- Öğretmen 24: "Öğrencinin anlamayacağı seviyede bilgilerin olduğunu gözlemlediğim bir kaynak vardı. Dini bilgiler içeren bir hikâye verilmişti. Bulduğumuz bölgenin inançlarına aykırı bilgiler vardı. Çocukların o küçük yaşta öğrenmemesi gereken bilgiler vardı."
- Öğretmen 25: "Hayır."
- Öğretmen 26: "Hayır."
- Öğretmen 27: "Çok az."
- Öğretmen 28: "Evet, bağımlılık gibi meselelerde özendirici birkaç resim gördüm."

3. Anket Verilerinin Analizi

• Katılımcıların çoğu, eğitici bilgilere yer verildiğini belirtmiştir. Ancak, bu konuların belli bir plan ve program dahilinde verilmediği gözlemlenmiştir.

• Kültürel içeriklerin yeterliliği konusunda katılımcıların çoğu, kültürün normal seviyede yer aldığı görüşündedir.

• Eğitici bilgilerin yeterliliği sorusuna katılımcılardan 13'ü yeterli derken, 15'i yetersiz bulunduğunu ifade etmiştir.

• Genel kültür bilgilerine yer verilmesi konusunda, katılımcıların tamamı "evet" cevabını vermiş, 19'u bu bilgilerin normal seviyede verildiğini belirtmiştir.

• Olumsuz örneklerle ilişkin olarak, 13 kişi olumsuz örnek olmadığını belirtirken, 15 kişi olumsuz örneklerle rastladığını ifade etmiştir.

Tartışma ve Öneriler

Yabancı dil öğretiminde, dilin ait olduğu ülkenin kültürü en planlı şekilde aktarılan bilgilerden biridir. Ancak küreselleşen dünyada bu yaklaşım genellikle yetersiz kalmaktadır. Yabancı dil eğitiminin amacı küresel entegrasyonu

sağlamak olduğuna göre, kullanılan argümanların da evrensel olması gerekir. Bu nedenle, öğretim sürecinde ulusal kültürün ötesine geçerek tüm dünya kültürlerini kapsayacak eğitici mesajlara yer verilmelidir. Örneğin, en yaygın dil olan İngilizce öğretilirken, yalnızca İngiliz kültürü ve ahlakıyla sınırlı kalınmamalıdır. Günümüzde İngilizce öğrenen bireylerin çoğu, bu dili İngilizlerle iletişim kurmaktan çok, dünyanın geri kalanıyla etkileşim kurmak için kullanmaktadır.

Öğretilen dilin ülkesine ait bilgilerin, dil öğretimi amacını aşması durumunda, eğitim asimilasyon riskini taşıyan bir kültür öğretimine dönüşebilir. İngilizce dışında en çok öğrenilen dillerden olan Arapça ve İspanyolca gibi diller, onlarca farklı ülkede ana dil olarak kullanılmaktadır (Uzun, 2012). Dini bir dil olarak öğrenilen Arapça gibi dillerde, temel motivasyonlardan biri İslami kaynakları anlamak ve öğrenmektir (Akmeşe, 2019). Bu durum, yabancı dil öğretiminin tek bir ülkenin kültürel çerçevesiyle sınırlanmasının eksik bir yaklaşım olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, dilin yanı sıra bir şeyler daha öğretilmek isteniyorsa, evrensel değerlere odaklanmak daha uygun olacaktır.

Ders kitapları, videolar veya ses kayıtları gibi yabancı dil öğretim kaynakları, dili daha hızlı öğretme hedefiyle hazırlanırken, farkında olmadan yanlış veya olumsuz mesajlar içerebilir. Basit bir "içmek" fiili öğretilirken bile, bolca viski ve bira gibi içecek adları kullanılabilir. Bu durum, bu tür içecekler yerine su, çay ve meyve suları gibi daha eğitici ve öğretici kelimelerin kullanılmasını gerektirmektedir. Alanında uzman kişilerin sürece dahil olması, dil bilimcilerinin hız hedeflerini düşürmeden eğitici mesajların da öğrencilere ulaşmasını sağlayacaktır.

Ders araçlarının hazırlanışında farklı alanlardan uzmanlara danışılması büyük önem taşır. Özellikle, öğrencinin dilsel ve bilişsel gelişimine büyük katkıda bulunan ders kitapları, yabancı dil öğretiminde esas araç oldukları için özenle hazırlanmalıdır (Kardaş & Cemal, 2017). Kitaplar hazırlanırken, birinci hedef olan dil öğretimini ikinci plana atmayacak şekilde eğitici mesajların yerleştirilmesi gerekir.

Sonuç olarak, tüm yabancı dillerin öğretiminde esas hedefin dili öğretmek ve sonrasında eğitici bilgiler sunmak olduğu, herkes tarafından kabul gören bir yaklaşım olacaktır. Öğretim materyallerinde yer alan diğer bilgilerin, dili öğrenmeye yardımcı olmaktan öteye geçmemesi gerekmektedir. Bu yaklaşım, yabancı dil eğitimi daha kapsamlı ve evrensel bir düzeye taşıyacaktır.

Öğretim ve Eğitim Tekniklerine Göre Mesaj Verme Yolları

Öğrencilerin dile tam olarak hakim olamaması, yabancı dil öğretiminde mesaj odaklı bir eğitimin zor olduğu düşüncesini ortaya çıkarabilse de, aslında doğru tekniklerle bu süreç oldukça kolaylaştırılabilir. Günümüzde bu yaklaşıma olan ilgi artış göstermekte ve etkili sonuçlar veren çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Ders içeriğine entegre edilecek bu yöntemlerle, öğrencilere hedeflenen mesajlar kolayca iletilebilir. Aşağıda bu yaklaşıma yönelik sıkça kullanılan bazı teknikler sunulmuştur.

- Ders Kitaplarında Mesaj Odaklı Cümle Kullanımı: Ders kitaplarındaki cümleler, mesaj kaygısı taşıyan ifadelerle ağırlık verecek şekilde seçilebilir. Bu sayede öğrenciler, dil öğrenirken aynı zamanda değerli mesajlar içeren kelime ve cümle yapılarını da edinirler.
- Materyal Kullanımıyla Mesaj İletimi: Yabancı dil eğitiminde materyal kullanımı her zaman önemli bir yer tutmuştur. Resimler veya konuyla ilgili nesneler gibi materyallerden faydalanılarak öğrencilere dolaylı yoldan mesajlar verilebilir.
- Video ve Dinleme Etkinliklerinde Mesaj Odaklı Yaklaşım: Yabancı dil öğretiminde en sık kullanılan tekniklerden biri olan dinleme ve izleme etkinlikleri, öğrencilerin konuşma ve anlama becerilerini geliştirir. Bu etkinliklerin içerikleri, hedeflenen mesajları güçlendirecek şekilde düzenlenerek öğrencilere aktarılabilir.
- Sınıf İçi Canlandırma ile Mesaj İletimi: Yabancı dil öğretiminde rol ve oyun teknikleri yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu teknikler, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmenin yanı sıra, öğrenmeye çalıştıkları dilde bir olayı bizzat deneyimlemelerini sağlar. Bu canlandırmalar, verilmek istenen mesajları pekiştirecek şekilde tasarlanabilir.
- Mekân Ziyaretleri ile Mesaj İletimi: Yabancı dil eğitiminde mekân ziyaretleri en etkili tekniklerden biri olmakla birlikte, uygulama zorluğu nedeniyle çok sık tercih edilmeyebilir. Ancak, yabancı dil öğretimi, gidilecek yerlerin çeşitliliği ve kolay ulaşılabilirliği sayesinde bu tekniğin uygulanması için en uygun alanlardan biridir. Ziyaret edilecek her mekâna uygun mesajlar hazırlanarak veya mekân bu amaca yönelik düzenlenerek, hedeflenen mesajların etkili bir şekilde verilmesi sağlanabilir.
- Görüşmeler Aracılığıyla Mesaj İletimi: Konuyla ilgili meslek sahipleriyle görüşmeler düzenlenebilir veya bu kişiler derse davet edilebilir. Örneğin, sağlık konusu için bir doktor, spor için bir sporcu, ulaşım için bir şoför veya aile ve akrabalar konusu için yaşlı bir birey sınıfa davet edilerek, öğrencilerin hem dil pratikleri yapmaları hem de ilgili kişilerden değerli mesajlar almaları sağlanabilir.
- Ödev ve Projelerle Mesaj İletimi: Öğrencilere verilen ödev ve projelerle de hedeflenen mesajlara ulaşılabilir. Örneğin, "akrabalar" konusuyla ilgili olarak öğrencilerden en yakın on akrabalarıyla fotoğraf çekmeleri istenebilir veya "israf" konusunda kendi evlerinde alınabilecek önlemleri yazmaları istenebilir. Bu tür projeler, öğrencilerin hem dili aktif olarak kullanmalarını hem de ilgili değerleri içselleştirmelerini destekler.

Yabancı Dil Konuları ve Verilebilecek Mesajlar

Bu kısımda yabancı dil öğretimi yapılırken işlenen konular ve bu konuların içerisine konulabilecek eğitici konular üzerinde durulmuştur.

Yabancı Dil Konuları

Yabancı dil öğretiminde genel itibarıyla işlenen bazı konular şunlardır:

- Tanışma, Kendini Tanıtma,
- Sınıf Dili,
- Zaman, Saatler,
- Sayılar,
- Rutinler,

- Meslekler,
- Vücudumuz,
- Kıyafetler,
- Haftanın Günleri, Aylar, Mevsimler,
- Alışveriş, Gündelik Yaşam,
- Aile, Akrabalar, Ev, Çevre,
- Eşyalar,
- Doğa, Hayvanlar,
- Yer-Yön Tarifleri,
- Etkinlikler, Hobiler,
- Edebiyat, Film, Müzik, Konser, Müze, TV programları,
- Yiyecekler, İçecekler,
- Eğitim, Meslekler,
- Özel Günler, Kutlamalar,
- Bilim, Teknoloji,
- Spor, Sağlık,
- Ülkeler, Milletler, Kùltürler,
- Tatil, Rezervasyon, Ulaşım (Gültekin ve ark., 2015), (Simmons, 2014), (Öztürk ve ark., 2017).

Yukarıda verilen bu konular kendi içlerinde de farklı konulara açılmaktadır. Mesela bir yemek konusunda lokanta, ev yemekleri, kantinde çıkan yemekler, kafe, hazır yemekler, bir kùltüre ait yemek kùltürü gibi bir sürü konuya dokunulabilmektedir.

Yabancı Dil Derslerinde Eğitici Mesajlara Örnek Konular ve İçerikler

Yabancı dil eğitiminde, temel konulara entegre edilecek eğitici mesajlarla öğrencilerin kişisel gelişimine katkıda bulunmak mümkündür. Aşağıda, derslerde ele alınabilecek bazı konular ve bu konulara yerleştirilebilecek eğitici mesaj örnekleri sunulmuştur. Bu örnekler, ihtiyaca göre genişletilebilir ve çeşitlendirilebilir.

- Tanışma: Bu konuda, selamlaşma adabı ve güler yüzlü olmanın önemi gibi insani değerler vurgulanabilir.
- Günlük İşler: Kişisel temizlik, düzenli egzersiz yapma ve kitap okuma gibi faydalı alışkanlıklar günlük rutinelere dâhil edilerek işlenebilir.
- Zaman ve Saat: Zamanı etkili kullanmanın önemi üzerinde durulabilir ve zaman israfının olumsuz sonuçları vurgulanabilir.
- Spor: Sporun bireysel sağlığa ve sosyal ilişkilere (dostluk, barış, kardeşlik) katkıları ele alınabilir.
- Ulaşım ve Araçlar: Trafik kurallarının önemi ve trafikte sabırlı olmanın gerekliliği üzerinde durulabilir.
- Yiyecekler ve İçecekler: Yemek adabı, israftan kaçınma ve sağlıklı beslenme alışkanlıkları konuları işlenebilir.

- Aile ve Akrabalar: Ailenin önemi ve akrabalık ilişkilerini güçlendirmenin yolları, sevgi ve saygı kavramlarıyla birlikte ele alınabilir.
- Sağlık: Sağlıklı bir yaşam için alınması gereken önlemler ve sağlığın sosyal hayat üzerindeki olumlu etkileri vurgulanabilir.
- Elbiseler: Düzenli, tertipli ve sağlığa uygun giyinmenin önemi üzerinde durulabilir.
- Mekânlar: Ortak mekânların kurallarına uyma ve bu alanlarda nasıl davranılması gerektiği konuları işlenebilir.
- Teknoloji: Teknolojinin faydaları ve zararları ile doğru kullanım yöntemleri ele alınabilir.
- Meslekler: Meslek seçiminde dikkat edilmesi gerekenler ve meslek etiğine uygun davranışların topluma faydaları vurgulanabilir.
- Hayvanlar: Hayvan sevgisinin önemi ve hayvanların ekosistemdeki yeri konuları işlenebilir.
- Sosyal Faaliyetler: Sosyal aktivitelerin insan psikolojisi üzerindeki olumlu etkileri ve hangi faaliyetlerin daha faydalı olduğu tartışılabilir.
- Ülkeler, Milletler ve Kültürler: Her milletin kendine özgü özelliklerinin olduğu ve her kültürün saygıyı hak ettiği vurgulanarak küresel farkındalık oluşturulabilir.

Bir Ders Konusu İçinde Eğitici Mesajların İşlenmesine Örnek: Akrabalar Konusu

Bu bölümde, yukarıda bahsedilen eğitici konuların yabancı dil dersi içinde nasıl işlenebileceğine dair somut bir örnek sunulmaktadır. Akrabalar konusu işlenirken, metinler ve diyaloglar aile ve akrabalarla yapılan faaliyetlere odaklanabilir. Örneğin, bir okuma parçasında kendi ailesini anlatan bir çocuk, ailesini sevdiğinden, kardeşleriyle oyunlar oynadığından ve ailece geçirilen keyifli vakitlerden bahsedebilir. Bu yaklaşımla, ailenin hayattaki önemi vurgulanmış olur. Konunun farklı bir aşamasında akraba ziyaretleri ele alınabilir. Hafta sonu yapılan dede ve nine ziyaretleri, bu ziyaretlerin akrabaları bir araya getirmedeki rolü ve yaşlı akrabalara gösterilmesi gereken saygı vurgulanabilir.

Dinleme veya izleme etkinliklerinde doğum günü partisi gibi özel günler işlenebilir. Bu tür etkinliklerde tüm akrabaların bir araya gelmesiyle paylaşılan mutlulukların artması ve akraba bağlarının güçlü olmasının önemi anlatılabilir. Benzer şekilde, yaz tatilinde köyde veya çiftlikte yaşayan akrabaların ziyaret edilmesi gibi temalarla, akrabalarla geçirilen vakitlerin güzelliği ön plana çıkarılabilir. Genel olarak, akrabalığın bayramlar ve özel günler gibi mutlu zamanlarda paylaşılan güzellikleri artırdığı, zor durumlarda ise destekleyici bir rol üstlendiği mesajı verilerek, akrabalık bağlarının kıymetine vurgu yapılabilir.

Sonuç

Bu kişiler, düşüncelerini şiir, yazı ve konuşmalarına yerleştirerek toplumu eğitmişlerdir. Amacımız, bu gibi aydınların yaklaşımını yabancı dil eğitimine entegre ederek bu hedefe ulaşmaktır. Bu makalede belirtildiği gibi, dil uzmanları ile eğitim uzmanlarının iş birliği yapması durumunda, yabancı dil öğretimi aracılığıyla bireylerin ve toplumun gelişimine önemli katkılar sağlanacaktır.

Yabancı dil öğretimi, dünyada en yaygın ve en zengin içeriğe sahip derslerden biridir. Bulunduğumuz ülkenin dışına açılan bir anahtar görevi gören bu alan, bireysel ve toplumsal konuları içeren evrensel değerleri ve davranışları aktarmak için idealdir. Bu sayede, hem kendi kültüründe hem de küresel ölçekte bilinçli hareket eden bireylerin yetişmesi mümkün olacaktır.

Yabancı dil eğitiminde kullanılacak kaynaklar, dil gelişimini arka plana atmadan, verilmek istenen mesajlar dikkatle yerleştirilerek uzmanlar tarafından hazırlanmalıdır. Gelişigüzel hazırlanan materyaller, öğrencinin kişisel gelişimini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, ders metinlerinin ve içeriğin seviyelere uygun, planlı ve özenle tasarlanması gerekmektedir. Böylece, dil öğretiminin kalitesi düşürülmeden, öğrencinin derse olan ilgisi ve motivasyonu artırılabilir.

Yabancı dil eğitim pazarı geniş bir alana sahip olduğundan, bu alanda plansız çalışmalar da ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle, yabancı dil eğitiminin, insanlığa fayda sağlama amacı doğrultusunda, eğitimden uzak ellerin kontrolüne bırakılmaması zorunludur. Öğrenciye aktarılan her bilgiye, bireysel ve toplumsal değerlerin yerleştirilmesine özen gösterilmelidir. Kaynaklardaki metinler ve içerikler, hem öğrencinin hem de toplumun yararına olacak mesajları barındırmalıdır. Bu yaklaşım, bireysel ve toplumsal uyumu teşvik etmeyi hedeflemektedir.

Referanslar

- Akmeşe, S. (2019). İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersi Tutumları ve Kaygıları Üzerine Bir İnceleme (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alıcı, M. Ö. (2016). Yabancı Dil Öğrenme Motivasyonu. *Journal of Language and Literature Education*, 1(1), 1–15.
- Daskan, Y., Dayan, S., & Polat, A. (2021). The Effect of Mobile Applications on Foreign Language Learning. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 4(1), 45–58.
- Dayan, S. (2020). The Importance of Integrating Character Education into Foreign Language Teaching. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 8(4), 1–8.
- Dayan, S., & Yıldız, Y. (2022). (Understanding the importance of service (Hizmet) movement schools in the instruction of Turkish to non-native speakers. *Amazonia Investiga*, 9-17
- GmbH, T. (2013). Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme. Avrupa Konseyi/Modern Diller Bölümü.
- Gültekin, İ., Kalfa, M., Atabey, İ., Mete, F., Eryiğit, A., & Kılıç, U. (2015). *Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti A1 Seviyesi Ders Kitabı*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayın ve Ticaret İşletmesi.
- Kan, M. (2010). Eğitimde Değerler Eğitimi Yaklaşımları. *Journal of Values Education*, 8(19), 11–25.

- Karatay, H. (2007). Eğitim Felsefesi ve Değerler Eğitimi. Pegem Akademi.
- Kardaş, R., & Cemal, D. (2017). Foreign Language Coursebook Evaluation: A Case Study. *Journal of Language Teaching and Research*, 8(5), 900–908.
- Özdemir, C. (2018). Causes of Problems Students Face While Learning Turkish As A Foreign Language: The Case of Kazakhstan, *The European Educational Researcher*. 1(1),17-33
- Öztürk, T., Akçay, S., Armağan, M., Özmen, E. ve Gülen, F. (2017). Yabancı Dil Türkçe Öğretim Seti "Yağmur Türkçe". Nevlisan Yayınları.
- Simmons, L. (2014). Teaching English as a Foreign Language. Pearson.
- Türk Dil Kurumu. (2011). Türkçe Sözlük. TDK Yayınları.
- Uzun, H. (2012). Küreselleşme ve Yabancı Dil Öğretimi. *Journal of Social Science Studies*, 2(4), 1–12.
- Yılmaz, A., Özdemir, C. (2022). Çok Dilli Eğitim Sistemindeki Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Becerisinin Gelişiminde Yaşadıkları Zorluklar: Irak Örneği. *Journal of Social Research and Behavioral Sciences*. 8(15), 170-197. DOI: 10.52096/jsrbs.8.15.13

Sorumlu Yazar Bilgileri:

Yazar ismi: Serdar Dayan

Fakülte: Faculty of Pharmacy

Üniversite, ülke: Tishk International University, Erbil- KRI, Irak

Email: serdar.dayan@tiu.edu.iq

Lütfen alıntılایınız: Dayan, S. (2025). Yabancı Dil Öğretiminde Mesajlı Eğitim. *Journal of Research in Turkic Languages*, 7(2), 108-121. DOI: <https://doi.org/10.34099/jrtl.727>

Alındı: Mayıs 11, 2025 ▪ **Kabul:** Eylül 6, 2025